

7. ПЛАНУВАННЯ ТА ОПТИМІЗАЦІЯ ВИТРАТ ПІДПРИЄМСТВА

А.А. Гайдай

Національний університет харчових технологій

Діяльність будь-якого суб'єкта господарювання починається зі здійснення витрат які виражаються через купівлю будівель, приміщень, устаткування, ресурсів, що будуть забезпечувати його діяльність протягом тривалого періоду часу. Витрати супроводжують кожне підприємство на протязі його існування і є необхідною умовою його функціонування. Їх величина впливає на формування

фінансових результатів, а також є основою для оцінки ефективності діяльності підприємства.

Витрати — це вартість ресурсів, що використовуються в подальшому для отримання прибутку, чи досягнення інших цілей підприємства. В залежно від ролі, яку вони відіграють у процесі відтворення, їх поділяють на три групи:

1. Витрати, пов'язані з основною діяльністю підприємства. Це витрати на виробництво або реалізацію продукції, так звані поточні витрати, які відшкодовуються за рахунок виручки від реалізації продукції (послуг).

2. Витрати, пов'язані з інвестиційною діяльністю, тобто на розширення та оновлення виробництва. Полягають у одноразовому вливанні на просте та розширене відтворення основних фондів, приріст оборотних коштів та формування додаткової робочої сили для нового виробництва. Джерелами фінансування цих витрат є амортизаційні відрахування, прибуток, емісія цінних паперів, кредити тощо.

3. Витрати на соціальний розвиток колективу (соціально-культурні, оздоровчі, житлово-побутові та інші потреби). Ці витрати не пов'язані з процесом виробництва, а тому джерелом їх фінансування є прибуток.

Планування витрат на виробництво і реалізацію продукції здійснюється різними методами, які залежать від загально-економічних умов, масштабів підприємства і його діяльності, можливостей бухгалтерського та управлінського обліку.

Планування витрат — це визначення цілей підприємства і його підрозділів у формі постановки виробничих завдань ефективного використання ресурсів і вибору засобів для їхнього виконання.

На підприємстві прийнято виділяти перспективне і поточне планування, а також планування одноразових і поточних виплат. Перспективне планування витрат відбувається при довгостроковому плануванні діяльності підприємства, поточне планування — при короткостроковому. Точність довгострокового планування є невеликою оскільки воно підпадає під вплив зовнішнього середовища, яке в свою чергу не є сталим. Короткострокові плани витрат віддзеркалюють потреби недалекого майбутнього та є більш точними.

Планування одноразових витрат — це процес аналізу потенційних вкладень в основні засоби та нематеріальні активи. Одноразові виплати окупаються за тривалий проміжок часу, і вони можуть призвести до збільшення доходів та загальної вартості підприємства. Зазвичай одноразові витрати стосуються фінансування певних інвестиційних проектів що пов'язані з розширенням виробництва, модернізацією і капітальним ремонтом основних фондів, технічним переозброєнням, реконструкцією і новим будівництвом, поповненням обігових коштів і освоєнням нових видів діяльності.

Планування поточних витрат підприємства пов'язане з плануванням його операційної діяльності. Вони є головним показником діяльності підприємства оскільки впливають на величину прибутку за рахунок формування ними собівартості продукції (робіт, послуг).

Метою планування поточних витрат є визначення мінімальних, але достатніх для забезпечення нормального рівня виробничої діяльності, економічно обґрунтованих витрат на виробництво і реалізацію продукції.

Успішне функціонування підприємства в сучасних умовах господарювання залежить від управління витратами, у процесі якого приймаються рішення, спрямовані на підвищення ефективності його виробничо-господарської діяльності,

конкурентоспроможності й прибутковості. Для успішного управління витратами найбільш ефективними напрямми оптимізації витрат та підвищення прибутковості підприємства є:

1. Підвищення технічного рівня виробництва, яке забезпечується впровадженням нової, прогресивної технології, застосуванням нових видів сировини і матеріалів; використанням інноваційної техніки та обладнання; автоматизацією і механізацією виробничих процесів.

2. Вдосконалення організації виробництва і праці за рахунок зміни форм і методів праці, вдосконалення апарату управління, скорочення витрат на нього, а також зниження транспортних витрат.

3. Зміна обсягу і структури продукції. Це зміна номенклатури і асортименту; зниження матеріаломісткості і трудомісткості продукції.

4. Поліпшення використання природних ресурсів, застосування більш дешевих матеріалів, повторне їх використання, безвідходні технології виробництва.

5. Введення і освоєння нових цехів, виробництв і виробничих одиниць, диверсифікація виробництва.

6. Використання альтернативних методів зниження витрат: розмежування витрат на виробництво нестандартної продукції і продукції вищої якості; застосування єдиної системи калькулювання витрат на всіх стадіях життєвого циклу продукції; чітке виділення витрат на управління, підготовку і оновлення процесу виробництва і ін.

7. Вивчення причин браку та зниження собівартості за рахунок скорочення втрат від браку і інших непродуктивних витрат, що дасть можливість скорочення і більш раціонального використання відходів виробництва.

Науковий керівник: І.А. Бойко